

บทคัดย่อ

- ชื่อรายงานการวิจัย : การใช้จุลินทรีย์ท้องถิ่นเพื่อการผลิตผักตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ของเกษตรกรบ้านบุญแจ่ม หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง
จังหวัดแพร่
- ชื่อผู้วิจัย : กฤษดา พงษ์การณภาส
ชูชีพ ชีพอุดม
ธรรมรงค์ สิงห์อยู่เจริญ
อ้อยใจ บุญหล้า
- ปีที่ทำการวิจัย : 2550

การวิจัยเรื่องการใช้จุลินทรีย์ท้องถิ่นเพื่อการผลิตผักตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรบ้านบุญแจ่ม หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เรื่องการใช้จุลินทรีย์ท้องถิ่นในการปลูกผักของเกษตรกรบ้านบุญแจ่ม หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ และทดสอบในห้องปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ – แพร่ เฉลิมพระเกียรติ เพื่อแยกชนิดของเชื้อจุลินทรีย์ท้องถิ่นที่ได้จากการเก็บตัวอย่างจากเกษตรกรผู้เข้าร่วมการทดลอง จำนวน 2 ราย ตลอดจนจัดทำแปลงทดลองร่วมกันกับเกษตรกรเพื่อหาความเหมาะสมในการใช้จุลินทรีย์ท้องถิ่นในการปลูกผักคะน้าและผักกาดเขียวปลี พร้อมทั้งนำองค์ความรู้ที่ได้รับนำกลับไปถ่ายทอดให้แก่นักเรียน นักศึกษาและผู้สนใจจากชุมชนใกล้เคียงผ่านกระบวนการฝึกอบรม โดยศึกษาเรียนรู้ร่วมกันโดยวิทยากรในชุมชนและฝึกปฏิบัติจริงในพื้นที่บริเวณบ้านของเกษตรกรผู้ร่วมการทดลอง ซึ่งใช้เป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีและบริการความรู้ของหมู่บ้าน ด้านการใช้จุลินทรีย์ท้องถิ่นในการปลูกผักตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

ผลการวิจัยพบว่า

เกษตรกรผู้ปลูกผักบ้านบุญแจ่ม หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ นิยมนำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ซึ่งทำจากจุลินทรีย์สำเร็จรูปบรรจุถุง (พด.2) และน้ำหมักพืชสมุนไพรไล่แมลง ซึ่งทำมาจากจุลินทรีย์สำเร็จรูป (พด.7) จากกรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการหมักโดยสถานีพัฒนาที่ดิน เขต 7 อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว มาเป็นหัวเชื้อในการหมักพืชสีเขียวในหมู่บ้าน ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสะดวกสบายของเกษตรกร เพราะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่

อย่างไร แต่กลับเป็นภาระหนักสำหรับหน่วยงานบริการของรัฐที่ต้องกระทำการผลิตอย่างต่อเนื่อง และสิ้นเปลืองงบประมาณเป็นอย่างมาก คณะผู้วิจัยได้ถ่ายทอดวิธีการเก็บเชื้อจุลินทรีย์ท้องถิ่นจาก กอไผ่ เพื่อนำมาผลิตเป็นหัวเชื้อน้ำหมักปุ๋ยอินทรีย์น้ำและน้ำหมักสมุนไพรไล่แมลงได้ด้วยตนเอง และนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปลูกผักต่อไป

ผลการทดลองในห้องปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ เพื่อแยก ชนิดของเชื้อจุลินทรีย์ พบว่า มีเชื้อรามากกว่า 13 ชนิด ซึ่งไม่มีความแตกต่างกันในบริเวณพื้นที่ บ้านบุญแจ่ม หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำเตา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ เชื้อจุลินทรีย์มีผลต่อการเร่งการ เจริญเติบโตของพืชผัก และบางชนิดสามารถผลิตสารพิษสำหรับขับไล่แมลงศัตรูพืชและกำจัดโรค ได้

ผลการทดลองในแปลงปลูกผักคะน้าและผักกาดเขียวปลีของนางสร้อยญา รัตนโสพิณ และนางสุนีย์ ภาสเกษม โดยวางแผนการทดลองเป็น Randomized Complete Block Design (RCBD) โดยแบ่งการทดลองเป็น 3 Treatment และ 4 Replication เพื่อทดสอบหาความ เหมาะสมด้านผลผลิตต่อไร่ จำนวนใบทั้งหมด ตลอดจนการเกิดโรคใบจุดและการเข้าทำลายของ แมลงศัตรูพืชโดยหาค่าเฉลี่ย (เปรียบเทียบ Treatment Mean แบบ Duncan's Multiple Range Test) พบว่าไม่มีความแตกต่างทางสถิติ สามารถใช้ร่วมกันได้เป็นอย่างดี เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำ (ที่ทำจาก พด.2) น้ำหมักพืชสมุนไพรไล่แมลง (ที่ทำจาก พด.7) น้ำส้มควันไม้ และ หัวเชื้อจุลินทรีย์ท้องถิ่นที่ได้จากกอไผ่ เป็นต้น สามารถนำมาใช้กับผักคะน้าและผักกาดเขียวปลี ทำให้เจริญเติบโตได้ดีและมีผลผลิตสูง และปลอดภัยจากโรคและแมลงรบกวนเป็นการลดต้นทุน ในการผลิต สามารถสนองตอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

เกษตรกรผู้ปลูกผักบ้านบุญแจ่ม หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำเตา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ ควร เร่งการประชาสัมพันธ์ และขยายผลการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ซึ่งได้จากการหมักพืชสีเขียว และการทำน้ำ หมักสมุนไพรไล่แมลง โดยการนำหัวเชื้อจุลินทรีย์ท้องถิ่นจากบริเวณใต้กอไผ่ ซึ่งเกษตรกร สามารถทำได้ด้วยตนเองมาเป็นหัวเชื้อทดแทนสารเร่ง พด.2 และ พด.7 ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินแจกให้ และควรส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักจากทุกชุมชนผลิตน้ำหมักชีวภาพจุลินทรีย์ ท้องถิ่นออกจำหน่ายอย่างเป็นทางการ ผลิตเพื่อการค้า สนองความต้องการของตลาด ผู้ประกอบการโรงงาน สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยการฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพจุลินทรีย์ท้องถิ่น อันจะเป็นการสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มผู้ผลิตผักในชุมชนต่อไป สนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก ทุกชุมชนผลิตผักอินทรีย์จำหน่ายแก่ศูนย์การค้าสะดวกซื้อทุกแห่งในจังหวัดของตนเอง